

Aleg 1217**Sprawozdanie**

Komisji sanitarnej w sprawie wniosku p. Tadeusza Cieńskiego i tow.
o zwalczaniu gruźlicy.

Wysoki Sejmie!

Cheąc ocenić należyście, jak wielkie spustoszenie spowodowuje gruźlica w ogólności a w naszym kraju w szczególności, przypatrzmy się tylko następującym zestawieniom dat statystycznych, wziętych z wiarygodnych źródeł.

**A) Śmiertelność z powodu gruźlicy w państwach europejskich w czasie
od r. 1894 do 1897.**

1. w Anglii	na 30,554.130	ludności umiera	rocznie	41.506,	co czyni	1·35 ⁰ / ₁₀₀ ,
2. w Belgii	" 6,147.041	"	"	10.859.	"	1·76 ⁰ / ₁₀₀ ,
3. w Włoszech	" 31,195.840	"	"	58.371,	"	2·80 ⁰ / ₁₀₀ ,
4. w Niemczech	" 49,473.793	"	"	111.067,	"	2·24 ⁰ / ₁₀₀ ,
5. w Węgrzech	" 15,663.658	"	"	49.871,	"	3·18 ⁰ / ₁₀₀ ,
6. w Austrii	" 24,789.932	"	"	89.871,	"	3·62 ⁰ / ₁₀₀ .

B) Śmiertelność z powodu gruźlicy w niektórych większych miastach Europy.

1. w Londynie	umiera	rocznie	1·47 ⁰ / ₁₀₀ ,
2. w Neapolu	"	"	1·57 ⁰ / ₁₀₀ ,
3. w Berlinie	"	"	2·14 ⁰ / ₁₀₀ ,
4. w Wiedniu	"	"	3·28 ⁰ / ₁₀₀ ,
5. w Paryżu	"	"	3·80 ⁰ / ₁₀₀ ,
6. we Lwowie	"	"	9·98 ⁰ / ₁₀₀ ,
7. w Krakowie	"	"	11·20 ⁰ / ₁₀₀ .

C) Śmiertelność z powodu gruźlicy razem z zapaleniem płuc w niektórych powiatach Galicji w roku 1904.

a) największa śmiertelność:

1. w powiecie Dobromilskim	umarło	13·74 ⁰ / ₁₀₀ ,
2. " " Mościskim	"	12·86 ⁰ / ₁₀₀ ,
3. " " Tlumackim	"	11·99 ⁰ / ₁₀₀ ,
4. " " Podgórskim	"	11·70 ⁰ / ₁₀₀ ,

zgoła nic w tym kierunku nie uczynił a rozporządzenie ministeryalne z 14. lipca 1902 L. 29.949 i inne późniejsze przebrzmiały bez echa,

zważywszy, że w innych krajach cywilizowanych głównie czynniki państwowe prowadzą walkę planową z gruźlicą już od kilkudziesięciu lat, nie oglądając się wcale na kolosalne wydatki, a nasz rząd zdobył się na ustawę dopiero w 28. grudnia 1906 Dz. u. p. Nr. 257, mocą której wyznaczono z funduszków państwowych 2 miliony koron na subwencyonowanie prywatnych towarzystw walki z gruźlicą,

zważywszy, że z tych dwóch milionów koron dotąd Galicyi nic się nie dostało, chociaż takie towarzystwa w kraju istnieją i o subwencyę proszono tak w r. 1907 jak i w r. 1908, lecz bezskutecznie, pomimo że Galicya jest najgorsza z krajów koronnych, pod względem spustoszeń, gruźlicą wywoływanych,

zważywszy, że największa śmiertelność z gruźlicy przypada między 15—40, rokiem życia, a więc na czas, kiedy taka jednostka mogłaby bardzo wiele, choćby tylko fizycznie, krajowi świadczyć a przez ułatwienie jej wyleczenia się lub przez poprawę jej stanu, dajmy na to tylko na kilka lat możnaby ją uczynić zdolną do pracy,

zważywszy, że walka z gruźlicą zdaniem Komisji sanitarnej może być tylko akcją społeczną, poprowadzoną planowo i z całą energią, uwzględniając stosunki wielkich miast, małych i na wsi, tudzież gęstość zaludnienia, płeć i wiek;

zważywszy, że w naszym kraju dotkliwie czuć się daje brak sanatoryjów i letnich schronisk dla ubogich dotkniętych gruźlicą,

Komisya sanitarna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najrychlej przedłożył projekt ustawy o zwalczaniu chorób zakaźnych w ogólności a gruźlicy i jaglicy w szczególności.
2. Wzywa się c. k. Rząd, aby bezzwłocznie urządził odpowiednią ilość rządowych pracowni, w których dokonywanoby bezpłatnie rozbioru płwocin celem wczesnego rozpoznawania gruźlicy, zanim jednak to nastąpi, aby rozbiory takie wykonywano w biurach c. k. Starostw.
3. Wzywa się c. k. Rząd, aby bezzwłocznie kreował we Lwowie zakład do badania środków żywności.
4. Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najprędzej wprowadził w życie projekt ustawy o ubezpieczeniu robotników, małych rolników, rzemieślników i drobnych przemysłowców na wypadek choroby, starości lub niezdolności do pracy.
5. Wzywa się c. k. Rząd, aby przeprowadził ustawowo przymusowe tępienie perlicy u bydła.
6. Wzywa się c. k. Rząd, aby jaknajrychlej wprowadził w życie instytucję lekarzy szkolnych.
7. Wzywa się c. k. Rząd, aby przyszedł z wydatną pomocą materialną dla towarzystw w kraju mających na celu walkę z gruźlicą.
8. Wzywa się c. k. Rząd, aby bezzwłocznie wyznaczył znaczniejszą stałą dotację dla Galicyi z funduszków państwowych celem przeprowadzenia gruntownej asanacyi w kraju.
9. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w budżet na r. 1910 wstawił wydatną kwotę na zwalczanie gruźlicy.

10. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby czuwał nad powoływaniem do życia sanitarnych Komisyj powiatowych i miejskich.

11. Poleca się Wydziałowi krajowemu aby nie ustawał w staraniach zapewnienia miastom i miasteczkom odpowiednio wyszkolonych nadzorców nad środkami żywności.

Niniejszem sprawozdaniem załatwiono rezolucję do L. 2.845.

Przewodniczący:

Gołuchowski.

Sprawozdawca:

Sobolewski.